

coMiesięcznik

Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS - Luty 2024

Szanowni Państwo

„coMiesięcznik” – biuletyn informacyjny PKN ICOMOS ma służyć realizacji priorytetowego zadania naszej organizacji jakim jest dostarczanie informacji na tematy konserwatorskie. „coMiesięcznik” jest skierowany do całego polskiego środowiska konserwatorskiego, rozpowszechniając bieżące informacje na temat wydarzeń i spraw związanych z ochroną zabytków. „coMiesięcznik” prezentuje informacje dostarczone przez członków PKN ICOMOS oraz środowisko konserwatorskie. Informacje mają formę krótkich notek, uporządkowanych w najprostszy sposób.

Prosimy Państwa o przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach i wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie na adres:

biuletyn.pknicomos@gmail.com

Redakcją i oprawą graficzną biuletynu zajmuje się Pan Jakub Andrzejewski.

W imieniu Prezydium PKN ICOMOS
Bogusław Szmygin

Informacje

List Sekretariatu ICOMOS

The International Secretariat's letter

Dear Presidents,

Allow me to start by offering you our best wishes for 2024. In the current international context, our fundamental mission - that of protecting heritage and making it a vehicle for peace – is of utmost importance to us all.

The Secretariat's team was kept busy during the second half of 2023, in particular by the latest General Assembly, marvelously prepared by Australia ICOMOS. Meeting so many of you in Sydney was a great reward for the hard work that always goes into organizing these events.

In line with the *raison d'être* of ICOMOS, heritage protection, here is a quick summary of our recent actions in the field, carried out at the instigation of the Board:

- Publication of several press releases to express our concern over the destruction of heritage and our solidarity with the victims and civilians that often pay the highest price in conflict situations.
In particular:
  - [Statement on Lviv and Odessa](#)
  - [Statement on the earthquake in Morocco](#)
  - [An appeal](#) published in October and [a press release](#) published in December on the situation in Gaza and in Israel
- [Heritage Alert Jingu Gaien](#), in collaboration with ICOMOS Japan, to prevent the destruction of around 3,000 trees and the loss of green spaces in the Jingu Gaien Park in Tokyo.
- [Training mission in documentation and risk management carried out in Kiev](#) last July for some twenty Ukrainian professionals, in collaboration with ICCROM and UNESCO, as part of a program funded by the Japanese-Funds-in-Trust.
- Piloting of the '[Giving Tuesday](#)' fundraising campaign, this year dedicated to 4 ICOMOS National Committees (Pakistan, Sudan, Syria and Burkina Faso) in countries that have experienced particularly devastating recent events.

Climate action has, as you know, been at the heart of the priorities of ICOMOS since 2017, and it continues to be the focus of much of the team's efforts. Notable actions include:

- Coordination of the participation of ICOMOS at COP28: President of ICOMOS, Teresa Patricio, was present at the meeting of the Ministers of Culture, organized for the first time as part of the COP. The key role of ICOMOS in the preparation of the international conference ICOMOS-IPCC-UNESCO of December 2021 was highlighted.
- Implementation of the second phase of the Preserving Legacies project, a collaboration between ICOMOS and the National Geographic Society. [A call for partner sites has now been launched.](#)
- Coordination of our presence at the 5th UCLG Culture Summit in Dublin. I attended, alongside Will Megarry, who presented the work of our Climate Action Working Group.

Some useful information about World Heritage:

- Launching of the Preliminary Evaluation – the first stage of an evaluation process that will be carried out in two stages – in the beginning of October: for the first cycle, ICOMOS is in charge of examining 14 applications, out of which 12 are based on cultural criteria and 2 on both natural and cultural criteria.
- Organization of several capacity-building workshops following the publication of [Guidance and toolkit for impact assessments in a World Heritage context](#) in July 2022. The most recent one was held in Mauritius in November for some 15 professionals from Eritrea, Ethiopia, Kenya, Tanzania and Uganda. If you wish to organize such a workshop as a part of your Committee's activities, we invite you to contact the Secretariat.
- Participation in a project aiming to develop a common toolkit on climate action for World Heritage, alongside UNESCO, ICCROM and IUCN. The project is part of the Leadership Program and it is supported by the Australian government.
- Establishment of partnerships with the African World Heritage Fund and the Arab Regional Center for World Heritage in order to increase the participation of experts from these regions on the ICOMOS panel, and of the regions' Emerging Professionals as observers in evaluating missions.

I've already taken up too much of your time. Let me conclude by assuring you, as always, of the commitment of the International Secretariat, as well as of our pleasure in working with and for you.

Yours sincerely,

Marie-Laure Lavenir,

Director General

ICOMOS Irlandia

David Hughes from ISCES and ICOMOS Ireland has organised us an exclusive opportunity to consult with Ciaran Cuffe, Member of European Parliament from Ireland, who is working on the European Building Performance Directive on Feb 15th at 4 pm CET.

The meeting will be open to the members of ISCES, the members of Europe Groupe working group on EBPD and max one member per European NC if it does not still have a representative in our EBPD working group. First I kindly remind you our brief relevant questionnaire

<https://forms.gle/ra4wZA4sc88pWdCWA>

For the consultations on Feb 15th please register

<https://forms.gle/gE3Dv9maJH4yEtDh9>

Konferencje

XIX Sesja Uniwersyteckiego centrum Archeologii Średniowiecza i Nowożytności Muzeum Archeologiczne w Biskupinie, 9 - 10 maja 2024 r.

Kontynuując cykl spotkań naukowych pragniemy zaprosić w tym roku na kolejną, XIX sesję Uniwersyteckiego Centrum Archeologii Średniowiecza i Nowożytności przy UMK w Toruniu, która odbędzie się w dniach 9—10 maja 2024 roku w Muzeum Archeologicznym w Biskupinie.

Jednocześnie zwracamy się z prośbą o współudział w organizacji wspomnianego powyżej wydarzenia, co stało się już wieloletnia tradycją.

Tym razem tematem naszego spotkania będą Rezerваты i parki archeologiczne w Polsce jako multifunkcjonalne miejsca kreowania przestrzeni społecznej. Zagadnienie to od wielu dekad obecne jest w dyskusji nad ochroną dziedzictwa archeologicznego i formami jego uspołecznienia. W zależności od rozmaitych uwarunkowań prawno-konserwatorskich i społeczno-ekonomicznych mają one różne cele (np. ochronne, badawcze, edukacyjne, ekonomiczne) i formy (obiekty zachowane in situ, rekonstrukcje, wizualizacje cyfrowe itp.). Wzbudzają często wiele emocji zarówno pozytywnych, jak i negatywnych, są różnie oceniane merytorycznie i odbierane w środowisku naukowym. Chcielibyśmy zatem spojrzeć na ten problem na nowo, ze względu na profil Centrum, głównie przez pryzmat ochrony i uspołecznienia wiedzy dotyczącej stanowisk średniowiecznych i nowożytnych, choć jest on uniwersalny, niezależny od chronologii i miejsca odkrycia przestrzeni reliktovej. Nie przypadkowo na miejsce spotkania wybraliśmy Biskupin, gdzie powstał pierwszy rezerwat archeologiczny w Polsce, a 90. rocznica odkrycia tego stanowiska przypada właśnie w tym roku.

[UMK]

KONFERENCJA 2024

Konferencja "Ochrona archiwaliów - aktualne wyzwania"

Toruń, Katedra Konserwacji-Restauracji Papieru i Skóry, 25 - 26 kwietnia 2024 r.

Archiwalia należą do szerokiej grupy zabytków kultury i dziedzictwa narodowego, stanowiąc ogromną różnorodność począwszy od dokumentów na podłożach pergaminowych i papierowych, książek rękopiśmiennych i drukowanych do dokumentacji nieaktowej: fotograficznej, audiowizualnej, technicznej, kartograficznej, plakatów, druków ulotnych, zapisów nutowych i pieczęci czy tabliczek woskowych, itp. Powoduje to konieczność podejmowania wszechstronnych działań w celu zabezpieczenia dla przyszłych pokoleń tego bogactwa materiałów.

Szczegóły dotyczące konferencji znajdują się na stronie WWW Katedry Konserwacji-Restauracji Papieru i Skóry: <http://www.zkpis.umk.pl/?Konferencja-2024,326>

Przypominamy:

Do 15 marca 2024 roku

- rejestracja na konferencję oraz uiszczenie opłaty konferencyjnej w wysokości:
  - uczestnik stacjonarny – 500 zł
  - uczestnik online z prawem głosu – 300 zł
  - prelegent stacjonarny – 300 zł
- informacje dotyczące sposobu uiszczenia opłat podane zostaną w komunikacie nr 2

[JA]

Wystawy i Wydarzenia

**Wykład z cyklu „Nasi Wielcy” poświęcone wspomnieniu życia i twórczości Stefana Rogowicza
Warszawa, Muzeum Łazienki Królewskie, Pałac na Wyspie, 20 lutego 2024 r. o godz. 13.00**

Zapraszamy na spotkanie z cyklu "Nasi Wielcy", poświęcone wspomnieniu życia i twórczości Stefana Rogowicza, wybitnego polskiego architekta krajobrazu, ogrodnika i planisty, w 133. rocznicę jego urodzin. Stefan Rogowicz (1891-1946) w trakcie swojej pracy zawodowej stworzył wiele projektów krajobrazowych w całej Polsce, takich jak: parki dworskie czy ogrody przy prywatnych willach oraz instytucjach państwowych. Inicjował powstawanie terenów zielonych w Łodzi, modernizował już istniejące oraz ukierunkował plan zadrzewiania miasta. Stąd często nazywany był twórcą łódzkich parków.

Prelekcję wygłosi dr inż. Anna Majdecka-Strzeżek.

Więcej informacji pod adresem:

<https://www.lazienki-krolewskie.pl/pl/wydarzenia/nasi-wielcy-stefan-rogowicz>

**Wydarzenia towarzyszące dwóm wystawom czasowym,
Warszawa, Muzeum Łazienki Królewskie, luty – marzec 2024 r.**

Wydarzenia do wystawy „Mattia Preti. Odkrywając barokowe tajemnice Malty”

Poznaj twórczość wybitnego malarza Mattii Pretiego oraz bogactwo Malty na wydarzeniach towarzyszących wystawie jego dzieł. Zapraszamy dzieci, młodzieży i dorosłych. Będziemy zgłębiać tajniki malarstwa, archeologii i historii. Nie zabraknie także aktywności muzycznych i teatralnych.

Program wydarzeń wokół wystawy "Mattia Preti. Odkrywając barokowe tajemnice Malty" obejmuje oprowadzania po ekspozycji, wykłady, warsztaty, spotkania oraz lekcje muzealne dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Twórczość Mattii Pretiego przybliży oprowadzania po wystawie "Mattia Preti. Odkrywając barokowe tajemnice Malty". Miejsce: Podchorążówka.

Oprowadzanie w języku polskim: 11, 18 i 25 lutego, 3 marca 2024 r. w godz. 12.00-13.00.

Oprowadzanie rodzinne dla dzieci w wieku 6-12 lat i opiekunów: 3 marca 2024 r. w godz. 11.00-11.50;

zapisy: rezerwacje@lazienki-krolewskie.pl.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.lazienki-krolewskie.pl/pl/aktualnosci/wydarzenia-do-wystawy-mattia-preti>

Wydarzenia do wystawy "Odnalezione obrazy. Fotoestetyka hrabiego Benedykta Henryka Tyszkiewicza (1852-1935)

Wejdź do świata XIX-wiecznej fotografii. Poznaj tajniki robienia zdjęć, także bez użycia aparatu. Wyraż siebie artystycznie, tworząc prace inspirowane dawnymi odbitkami. Na wydarzenia towarzyszące wystawie fotografii hrabiego Benedykta Henryka Tyszkiewicza zapraszamy dzieci, młodzież i dorosłych.

Fotograficzną twórczość Benedykta Henryka Tyszkiewicza przybliżą oprowadzania po wystawie "Odnalezione obrazy": kuratorskie, w języku polskim, z audiodeskrypcją i PJM. Poznamy dorobek artystyczny polsko-litewskiego fotografa - unikatowe zdjęcia, przedstawiające barwne życie arystokracji oraz kulturę i obyczaje końca XIX wieku.

Oprowadzanie w języku polskim: 18 lutego i 10 marca 2024 r. w godz. 12.00-13.00;

Oprowadzanie z tłumaczeniem na PJM: 18 lutego 2024 r. w godz. 14.00-15.00;

zapisy: rezerwacje@lazienki-krolewskie.pl

Wejść do świata fotografii hrabiego Benedykta Henryka Tyszkiewicza. O jego niezwyklej twórczości opowie podczas oprowadzania po wystawie "Odnalezione obrazy" dr Małgorzata Grąbczewska, kurator ekspozycji. Na wystawie obejrzymy blisko 200 oryginalnych odbitek Benedykta Henryka Tyszkiewicza, które przedstawiają jego życie i dzieło, jak również Litwę, Polskę i Europę, ich społeczeństwa, obyczaje i kulturowe dziedzictwo. Posłuchamy opowieści o obrazach, które utrzymywał jako fotograf. Były to m.in. sceny z polowań, Zakopanego i Nicei, życie w Wiałej, zdjęcia litewskich chłopów oraz polskich górali.

Oprowadzanie kuratorskie odbędzie się 19 stycznia i 23 lutego 2024 r. w godz. 15.00-16.00 w Stajniach Kubickiego. Zapisy: rezerwacje@lazienki-krolewskie.pl.

Publikacje

Książka Joanny Majczyk, Miasta, migracje, modernizmy. Architektura Andrzeja Frydeckiego.

Właśnie ukazała się książka Joanny Majczyk zatytułowana Miasta, migracje, modernizmy. Architektura Andrzeja Frydeckiego. Monografia jest rozszerzoną i uzupełnioną wersją rozprawy doktorskiej. Tytułowy twórca, urodzony w 1903 r., był czynny zawodowo i naukowo w rodzinnym Lwowie jeszcze przed 2. wojną

światową. W 1947 roku przyjechał do Wrocławia, aby współtworzyć Wydział Architektury na Politechnice Wrocławskiej, gdzie do emerytury pracował naukowo i dydaktycznie. Jako projektant i doradca uczestniczył w procesie odbudowy Wrocławia ze zniszczeń wojennych. Był przez wiele lat aktywny zawodowo jako urbanista i architekt, autor wielu znaczących realizacji. Zmarł w 1989 r.

Więcej na temat publikacji na stronie wydawcy - Muzeum Architektury Miasta Wrocławia:

<http://ma.wroc.pl/pl/ksiegarnia/wydawnictwa/miasta-migracje-modernizmy-architektura-andrzeja-frydeckiego/>

[KK]

Varia

Zmiany

Wyniki wyborów na jesieni 2023 r. i powstanie rządu koalicyjnego na początku 2024 roku spowodowało wiele zmian w instytucjach realizujących najważniejsze zadania z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego. Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego został Bartłomiej Sienkiewicz, jednym z jego zastępców w randze Sekretarza Stanu, została Bożena Żelazowska, posłanka PSL, obejmując stanowisko Generalnego Konserwatora Zabytków. Ze stanowiska dyrektora Departamentu Ochrony Zabytków odeszła dr Katarzyna Pałubska.

18 stycznia 2024 r. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego powiadomiło o zamiarze i przyczynach połączenia dwóch instytucji kultury: Narodowego Instytutu Dziedzictwa i Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków. W wyniku połączenia zostanie utworzona nowa państwowa instytucja kultury – **Narodowy Instytut Dziedzictwa**. Przyczyną połączenia jest zgodnie z obwieszczeniem ministerstwa *„zapewnienie zwiększonej efektywności w zakresie realizacji działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego w skali kraju, obejmujących w sposób kompleksowy regionalne zróżnicowanie Polski. Zwiększenie jakości w realizacji projektów służących zachowaniu dziedzictwa powinno nastąpić dzięki pełnemu wykorzystaniu połączonego potencjału organizacyjnego oraz doświadczenia obu instytucji, posiadających zbliżony profil działalności, przy jednoczesnej racjonalizacji wydatkowania środków finansowych pochodzących z budżetu państwa.”*

Narodowy Instytut Dziedzictwa obchodził w 2022 r. 60-lecie powstania. Jego załącznikiem był Ośrodek Dokumentacji Zabytków utworzony w 1962 r. W 1990 r. powołane zostały jego oddziały regionalne. W 2006 r. w rezultacie połączenia z Ośrodkiem Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego utworzono Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. 1 stycznia 2011 r. KOBiDZ zmienił nazwę na Narodowy Instytut Dziedzictwa. Funkcję dyrektora NID-u od 2021 r. pełni dr hab. Katarzyna Zalaszińska.

Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków, powołany został 19 kwietnia 2022 r. przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotra Glińskiego *„w celu podnoszenia standardów i jakości prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych i w otoczeniu zabytków. Miał prowadzić projekty konserwatorskie i remontowo-budowlane, promować modelowe prace oraz dobre praktyki dotyczące*

zabytków i ich otoczenia”. W 2023 r. NIKZ przejął czasopismo „Spotkania z zabytkami” utworzone w latach 70.-ych w Ośrodku Dokumentacji Zabytków. W 2. połowie roku ukazały się 2. numery czasopisma w nowej szacie graficznej i wg zmodyfikowanej koncepcji wydawniczej. Dyrektorem NIKZ-u jest dr Michał Laszczkowski. Proces łączenia obu instytucji planowany jest na 3 do 6 miesięcy.

Nowi Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków

Minister Kultury i Dziedzictwa narodowego Bartłomiej Sienkiewicz powołał mgr inż. arch. Katarzynę Urbańską na stanowisko Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W uroczystości uczestniczyli wojewoda małopolski Krzysztof Jan Klęczar oraz wicewojewoda małopolska Elżbieta Achinger. Minister oświadczył, że *„W Krakowie doszło niemal do destrukcji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Teraz czas nadrobić zaległości. Zabytki trzeba chronić w sposób mądry i odpowiedzialny. Jestem pewien, że Pani Urbańska doskonale poradzi sobie z tym zadaniem”*.

(od lewej) Bartłomiej Sienkiewicz, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Katarzyna Urbańska - Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, I Wicewojewoda Małopolska Elżbieta Achinger i Jan Klęczar, Wojewoda Małopolski.

Monika Ożóg została nowym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Opolu. Jest historykiem sztuki i wykładowczynią akademicką. Przed kilku laty była dyrektorem muzeum opolskiego.

Zmiany w muzeach

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformowało, że w związku ze złożoną rezygnacją minister Bartłomiej Sienkiewicz odwołał dr. hab. Łukasza Gawła ze stanowiska dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie. Pełnienie obowiązków dyrektora powierzono dr hab. Agnieszce Rosales Rodrigues.

Ze stanowiska odwołany został także dr hab. Grzegorz Berendt dotychczasowy dyrektor Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Nagrody Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków

30 stycznia 2024 r. w Wilanowie Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i dyrekcja Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie zaprosili na uroczystość wręczenia: nagród i wyróżnień w Konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace studialne, naukowe oraz popularyzatorskie, dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa - edycja 2023 jak również nagród ZG SKZ: Książka Roku i im. Wojciecha Kalinowskiego. Udział w spotkaniu wzięła **Bożena Żelazowska**, Sekretarz Stanu w MKiDN, Generalna Konserwator Zabytków. Było to jej pierwsze spotkanie z konserwatorami i muzealnikami. Nagrodę im. Prof. Wojciecha Kalinowskiego, przyznawana od lat 90-ych przez SKZ otrzymały Olga Dyba z Krakowa, wieloletnia pracownica Biura Dokumentacji Zabytków WKZ i Magda Rózievich, od lat 70.pracownica Działu Architektury Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie(obecnie NID).

Więcej informacji na stronie:

http://www.szk.pl/szk_files/index.php

Nowe obowiązki b. premier

Obecnie europosłanka, Beata Szydło została wybrana na przewodniczącą Honorowej Rady Programowej Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpackich, który otwarto w Ludźmierzu (Małopolska). Jej zastępcą został były marszałek Sejmu, poseł Marek Kuchciński (PiS). Szczegóły z uroczystości zostały udostępnione na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Podczas wydarzenia Beata Szydło podkreśliła wagę poszukiwania własnych korzeni, tradycji i kultury. Zaznaczyła również, że nowo powstałe instytucje tego typu, takie jak Narodowy Instytut Dziedzictwa Wsi, są istotne dla polskości i tożsamości narodowej".

Ci, którzy odeszli...

W końcu 2023 i na początku 2024 r. zmarło kilkoro znaczących postaci, wielce zasłużonych w środowisku zajmującym się ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego.

23 grudnia 2023 r. zmarła **Izabella Cywińska**, l.88, wybitna reżyserka teatralna i filmowa, prowadząca znaczące zespoły teatralne w Kaliszu, Poznaniu i Warszawie, reżyserka kilku wybitnych filmów m.in. serialu ukazującego losy rodzin z tzw. kresów wschodnich RP. W okresie przemiany 1989/1990 Izabella Cywińska była Ministrem Kultury w pierwszym rządzie, którego premierem był Tadeusz Mazowiecki. W krótkim okresie tej pracy odegrała niezwykle ważną rolę w budowaniu nowej organizacji systemu ochrony zabytków. W tym czasie powstał Urząd Generalnego Konserwatora Zabytków i utworzono Państwową Służbę Ochrony Zabytków. W jej ramach w 49 ówczesnych województwach powstały urzędy Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, którzy byli mianowani w wyniku konkursów. System ten został zmodyfikowany w rezultacie *Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami* w 2003 r., jednakowoż pozycja Generalnego Konserwatora Zabytków w randze wiceministra w każdym ministerstwie, którego zakres działania obejmuje ochronę dziedzictwa została utrzymana. Izabella Cywińska poszerzyła zakres i możliwości działania Ośrodka Dokumentacji Zabytków stwarzając możliwość powołania jego oddziałów Ośrodków Regionalnych.

1 grudnia zmarła dr hab. **Maria Kałamajska-Saeed**, l.83. Była wybitną historyczką sztuki, przez wiele lat związaną z Instytutem Sztuki PAN, specjalistką okresu baroku. W Instytucie pracowała w Katalogu Zabytków Sztuki, była autorką kilku pozycji katalogu., następnie kierowała jego pracami. Szczególnie interesowała się zabytkami ziem dawnej RP, ustaliła proveniencję obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej. Miała wszechstronne zainteresowania i była znawcą obok malarstwa, także złotnictwa i tkaniny. Współpracowała wiele lat z Działem Zabytków Ruchomych Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie.

14 stycznia zmarła prof. dr hab. **Elżbieta Kowalczyk-Heyman**, l.78. Uczeń Aleksandra Gieysztora, historyczka i archeolożka. Przez całe życie zawodowe związana z Instytutem Archeologii UW. Tematem jej zainteresowań badawczych było osadnictwo Północnego Mazowsza. Była autorka kilku studiów nad zabytkami w postaci tzw. wałów podłużnych, kontynuując pionierską pracę prof. Ryszarda Kiersnowskiego o tzw. Walach Śląskich.

16 stycznia zmarł prof. dr hab. **Juliusz Chrościcki**, l.82. Wybitny historyk sztuki i kultury, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, dziekan Wydziału Historycznego w latach 1985-1992, dyrektor polskiego Centrum w Sorbonnie, przewodniczący Komitetu Nauk o Sztuce PAN. Był ekspertem sztuki nowożytnej i wybitnym znawcą obyczajów kultury okresu baroku, autorem wielu prac i współredaktorem kilku czasopism naukowych. Współpracował z wieloma instytucjami kultury zajmującymi się ochroną dziedzictwa kulturowego m.in. z Ośrodkiem Dokumentacji Zabytków w Warszawie i Muzeum Zamku Królewskiego, którego był członkiem Rady Powierniczej i Rady Muzealnej.

[MHK]

**79 rocznica wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady
KL Auschwitz oraz jego podobozów
Brzeszcze, Miejsce Pamięci – historyczny budynek byłej Karnej Kompani Kobiet KL Auschwitz**

V
A
R
I
A

27 stycznia 2024 roku to 79 rocznica wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady KL Auschwitz oraz jego podobozów, jest to również Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu.

Związane z tym dniem uroczystości odbyły się w Brzeszczach, w Miejscu Pamięci – historycznym budynku byłej Karnej Kompani Kobiet KL Auschwitz - Bor/Budy Frauen Strafkompagnie, w którym kwaterowano więźniarki. Poprzez złożenie symbolicznych wiązanek, zapalenia zniczy, w ciszy i skupieniu oddano hołd ofiarom byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady KL Auschwitz- Birkenau oraz jego podobozów. Auschwitz to wstrząsające świadectwo braku wartości ludzkiego życia, to przestroga i zobowiązanie dla obecnych i przyszłych pokoleń, by bez względu na okoliczności zawsze szanować ludzką godność.

Organizatorami uroczystości był Burmistrz Brzeszcz Pan Radosław Szot oraz Fundacja Pobliskie Miejsca Pamięci

Na zakończenie uroczystości uczestnicy mogli zobaczyć oryginalny rysunek z portretem więźnia wykonanym na oryginalnym niemieckim druku/blankiecie karty z wydziału zatrudnienia więźniów w KL Auschwitz. Na razie nie zidentyfikowaliśmy więźnia z rysunku, ani autora tej pracy. Rysunek ten prawdopodobnie był prezentem tego więźnia dla jednej z mieszanek Brzeszcz za otrzymaną od niej pomoc. Rysunek odnaleziony niedawno w archiwach domowych nieżyjącej już mieszkanki Brzeszcz, która jako młodziutka dziewczyna, a zarazem łączniczka AK bezpośrednio niosła pomoc więźniom kompleksu obozowego KL Auschwitz-Birkenau, co też przyczyniło się do osadzenia jej samej wraz z rodziną w KL Auschwitz jako więźniarki.

Motywy przewodnim tegorocznych uroczystości w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau jest Człowiek - odpowiadając na to, poprzez ten oryginalny rysunek pokazujemy splątane losy więźniów obozu i okolicznych mieszkańców niosących im pomoc mimo groźby osadzenia w obozie i kary śmierci dla całej rodziny pomagających.

Fundacja Pobliskie Miejsca Pamięci
Auschwitz-Birkenau
<http://www.auschwitz-podobozy.org/>

V
A
R
I
A